

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проєктної групи/
Голова НМК

Голубов А. Є.
(ініціали та прізвище)

(підпис)

«31» серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

СПАДКОВЕ ПРАВО

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 08 Право
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 081 Право
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Право
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2020 рік

Робоча програма СПАДКОВЕ ПРАВО

(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю 081 Право

освітньою програмою Право

«31» серпня 2020 р., – 17 с.

Розробник: доцент кафедри права

канд. юрид. н., доцент Гордеюк А. О.

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри

права

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «31» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри д-р юр. наук, проф.

(науковий ступінь і вчене звання)

Г.О. Спіцина

(ініціали та прізвище)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів: Денна форма навчання 4	Галузь знань <u>08 Право</u> (шифр та найменування) Спеціальність <u>081 Право</u> (код та найменування) Освітня програма <u>Право</u> (найменування) (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	вибіркова
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 2		2020/2021
Індивідуальне завдання -не має		Семестр
(назва)		7-й
Загальна кількість годин : денна –72/120		Лекції*
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4		24 годин
		Практичні, семінарські*
		24 годин
		Лабораторні*
		Годин
		Самостійна робота
		72 годин
		Вид контролю
		модульний контроль, залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 72/120;

¹⁾ Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення:

- формування у студентів теоретичних і практичних знань у сфері спадкових відносин, вивчення студентами системи, поняття принципів спадкового права та його правового забезпечення, видів та порядку спадкування, формування практичних навичок щодо здійснення права на спадщину;
- ознайомлення з тенденціями розвитку спадкового права та спадкового законодавства, цивілістичними доктринами, колізіями, що виникають у правозастосовчій практиці.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

1) засвоїти основні категорії та поняття спадкового права; 2) засвоїти правові положення інститутів спадкового права; 2) навчитися застосовувати на практиці норми спадкового права; навчитися аналізувати судову практику про спадкування.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- систему та зміст нормативно-правових актів з питань спадкування;
- основний понятійний апарат спадкового права;
- правові положення інститутів спадкового права;

вміти:

- вільно орієнтуватися в системі нормативних актів, що складають правове забезпечення у сфері спадкових відносин;
- коректно застосовувати норми спадкового права для вирішення спірних юридичних питань у сфері спадкування;
- аналізувати та використовувати матеріали судової практики для вирішення спірних питань у сфері спадкових правовідносин;
- проводити порівняльно-правовий аналіз сучасних доктрин спадкового права;
- використовувати роз'яснення нотаріальних органів щодо питань спадкування

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності (СК).

- СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
- СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
- СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
- СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
- СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.
- СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
- СК 15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.
- СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
- ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

- ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
- ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
- ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.
- ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.
- ПРН 7. Скласти та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
- ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
- ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.
- ПРН 11. Володіти базовими навичками риторики.
- ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.
- ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
- ПРН14. Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.
- ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
- ПРН 16. Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.
- ПРН 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.
- ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
- ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
- ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
- ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.
- ПРН 22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.
- ПРН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення курсу «Спадкове право» здійснюється на основі отриманих знань з дисциплін «Теорія держави та права», «Цивільне право (загальна частина)», «Цивільне право (особлива частина), «Кримінальне право (загальна частина)», «Сімейне право».

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО СПАДКУВАННЯ

Тема 1. Основні теоретичні положення спадкового права

Поняття, предмет та принципи спадкового права. Спадкові правовідносини. Основні етапи розвитку спадкового права. Порівняльний аналіз спадкового права зарубіжних країн. Спадкове законодавство.

Тема 2. Основні правові положення про спадкування

Поняття спадкування. Види спадкування. Склад спадщини. Відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Спадкодавець. Спадкоємці, їх права та обов'язки. Усунення від права на спадкування. Поділ спадщини між спадкоємцями. Переважне право окремих спадкоємців на виділ їм спадкового майна в натурі.

Тема 3. Спадкування за заповітом

Поняття заповіту та право на заповіт. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом. Право на обов'язкову частку у спадщині. Форма заповіту та його посвідчення нотаріусом. Посвідчення заповіту посадовою, службовою особою. Посвідчення заповіту при свідках. Секретний заповіт. Підпризначення спадкоємця. Заповіт подружжя. Заповіт з умовою. Встановлення сервітуту в заповіті. Правовий режим заповідального відказу (легату). Тлумачення заповіту. Недійсність заповіту. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Таємниця заповіту.

Тема № 4. Спадкування за законом

Черговість спадкування за законом. Черги спадкоємців. Зміна черговості. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом. Спадкування усиновленими та усиновлювачами. Спадкування за правом представлення.

Модульний контроль.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ № 2. РЕАЛІЗАЦІЯ СПАДКОВИХ ПРАВ

Тема № 5. Здійснення права на спадкування

Порядок прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Наслідки пропущення строку для прийняття спадщини. Прийняття заповідального відказу. Правовий режим відмови від спадщини. Спадкова трансмісія. Відумерлість спадщини. Перерозподіл спадщини. Вимоги кредиторів до спадкоємців та їх обов'язок задовільнити ці вимоги. Охорона спадкового майна. Управління спадщиною.

Тема № 6. Виконання заповіту

Право заповідача на призначення виконавця заповіту. Призначення виконавця заповіту за ініціативою спадкоємців. Призначення виконавця заповіту нотаріусом. Виконавець заповіту, його права та повноваження, строк їх чинності. Права спадкоємців на контроль за виконанням заповіту і оскарження дій виконавця заповіту.

Тема № 7. Оформлення права на спадщину

Право спадкоємця на одержання свідоцтва про право на спадщину. Обов'язок спадкоємця звернутися за свідоцтвом про право на спадщину на нерухоме майно. Строк видачі свідоцтва про право на спадщину. Порядок внесення змін до свідоцтва про право на спадщину. Визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину.

Тема № 8. Спадковий договір

Поняття спадкового договору. Сторони спадкового договору, їх права та обов'язки. Юридична природа спадкового договору. Форма спадкового договору. Особливості спадкового договору з участю подружжя. Забезпечення виконання спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

Модульний контроль.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		Л	С	П	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль					
Змістовний модуль 1. Загальні положення про спадкування					
Тема 1. Основні теоретичні положення спадкового права	9	2	2		5
Тема 2. Основні правові положення про спадкування	16	4	2		10
Тема 3. Спадкування за заповітом	18	4	4		10
Тема 4. Спадкування за законом	14	2	2		10
Модульний контроль	2		2		
Разом за змістовним модулем 1	59	12	12		35
Змістовний модуль № 2. Реалізація спадкових прав					
Тема 5. Здійснення прав на спадкування	18	4	4		10
Тема 6. Виконання заповіту	16	4	2		10
Тема 7. Оформлення права на спадщину	14	2	2		10
Тема 8. Спадковий договір	11	2	2		7
Модульний контроль			2		
Разом за змістовним модулем 2	61	12	12		37
Контрольний захід					
Усього годин	120	24	24		72

5. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні теоретичні положення спадкового права	2
2	Основні правові положення про спадкування	2
3	Спадкування за заповітом	4
4	Спадкування за законом	2
5	Здійснення прав на спадкування	4
6	Виконання заповіту	2
7	Оформлення права на спадщину	2
8	Спадковий договір	2

	Модульний контроль	4
	Разом	24

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	.	
	Разом	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1			
2			
	Разом		

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні теоретичні положення спадкового права	5
2	Основні правові положення про спадкування	10
3	Спадкування за заповітом	10
4	Спадкування за законом	10
5	Здійснення прав на спадкування	10
6	Виконання заповіту	10
7	Оформлення права на спадщину	10
8	Спадковий договір	7
	Разом	72

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

Проведення лекцій, семінарських занять, індивідуальні консультації (при необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні посібники).

11. Методи контролю

Поточний контроль:

- опитування на семінарських заняттях;
- вирішення конкретних правових ситуацій;
- проведення письмових контрольних робіт
- модульний контроль

Підсумковий контроль: залік

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	6	0...6
Семінарські заняття		5	25
Модульний контроль	13...20	1	20
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	6	0...6
Семінарські заняття		5	25
Модульний контроль	10...18	1	18
Усього за семестр			60...100

*за одне практичне заняття або доповідь на семінарі в межах 1-го, 2-го змістових модулів студент може отримати 5 балів

** якщо сумарна кількість балів у студента за 1-ий та 2-ий змістовні модулі буде складати більш ніж 100 балів, то максимально він може отримати не більше 100 балів

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім.

М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);
- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку (20 балів);
- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);
- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);
- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);
- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);
- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);
- проведення право освітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);
- написання реферату (5 балів);
- участь у не менше 2-х заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);
- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Під час складання семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки, знати:

знати:

- систему та зміст нормативно-правових актів з питань спадкування;
- основний понятійний апарат спадкового права;
- правові положення інститутів спадкового права.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки. Уміти:

вміти:

- вільно орієнтуватися в системі нормативних актів, що складають правове забезпечення у сфері спадкових відносин;
- коректно застосовувати норми спадкового права для вирішення спірних юридичних питань у сфері спадкування;
- аналізувати та використовувати матеріали судової практики для вирішення спірних питань у сфері спадкових правовідносин;
- проводити порівняльно-правовий аналіз сучасних доктрин спадкового права;
- використовувати роз'яснення нотаріальних органів щодо питань спадкування

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Несистематичне відвідування занять Відсутність на заняттях без поважних причин. Не достатньо висока активність студентів під час аудиторних занять. Засвоєння окремих положень змістового модулю. Неповні відповіді, допущення помилок при розв'язанні задач. Не достатнє знання категорійного апарату спадкового права. Певні складності при застосуванні нормативних актів. Невпевнені навички публічного представлення матеріалу. Показати мінімум знань та умінь.

Добре (75-89). Систематичне відвідування аудиторних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин. Достатньо висока активність студента під час аудиторних занять, наявність конспекту лекцій з навчальної дисципліни. Засвоєння основних положень тем змістових модулів, допущення незначних помилок при розв'язанні задач, уміння орієнтуватися у системі законодавства з спадкового права, обізнаність із постановами та роз'ясненнями вищих судових інстанцій. Засвоєння категорійного апарату спадкового права та здатність коректно оперувати ними. Здатність публічно представити матеріал.

Відмінно (90-100). Систематичне відвідування аудиторних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин. Висока активність роботи

під час аудиторних занять (лекційних, семінарських), наявність якісного, повного конспекту лекцій. Засвоєння всього матеріалу тем змістового модулю. Повні та обґрунтовані відповіді при розв'язанні задач. Знання категорійного апарату спадкового права та здатність вільно та коректно його використовувати. Уміння опрацьовувати та застосовувати нормативні акти із законодавства в сфері спадкового права. Обізнаність із постановами та роз'ясненнями вищих судових інстанцій. Вміння мислити узагальнено, здатність публічно представляти матеріал.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

12.4. Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>)

13. Методичне забезпечення

1. Робоча програма «Спадкове право» / Укладачі: А. О. Гордеюк .Харків: Нац. аерокосм. університет, 2020. 17 с.

2. Електронний ресурс ХАІ 081-Право:
<https://education.khai.edu/program> /081-1-40

14. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254 к/96-ВР (із змін. і доповн.)
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356. (із змін. і доповн.).
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3-4. Ст. 27.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17. Ст. 112 (із змін. і доповн.).
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України* 2001. №25-26. Ст. 131 (із змін. і доповн.).
6. Кодекс про адміністративні правопорушення від 03.12.1984 № 2768. *Відомості Верховної Ради*. 1983. № 51. Ст. 27 (із змін. і доповн.).
7. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III III *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21-22. Ст. 135 (із змін. і доповн.).
8. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425. *Відомості Верховної Ради України* 1993. № 39. Ст. 383 (із змін. і доповн.).
9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. Ст. 282 (із змін. і доповн.)
10. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV/ Ст. 422 (із змін. і доповн.).
11. Постанова Пленуму Верховного суду України «Про судову практику у справах про спадкування» від 30.05.2008 р. № 7
[URL:http://zacjn.rada.gov.ua/laws/shows/v00700-08/](http://zacjn.rada.gov.ua/laws/shows/v00700-08/)
12. Про судову практику розгляду цивільних і кримінальних справ про спадкування: Лист Вищого спеціалізованого суду України від 16.05.2013 р. № 24-753/0/4-
13. [URL:http://zacjn.rada.gov.ua/laws/show/v-753740-13#Text](http://zacjn.rada.gov.ua/laws/show/v-753740-13#Text)
13. Рішення Конституційного Суду України № 1-рп/2014 від 1.02.2014 р. URL: <http://zacon.rada.gov.ua/laws/shows/v001p710-14>

Базова література:

1. Цивільний кодекс України: наук-практ. комент. URL: <http://uazacon.ru/ukr/tsku>
2. Цивільне право [Текст]: підруч. у 2-х т./ В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, В. М. Домашенко та ін. Харків: Право, 2014. Т. 1. 656 с.
3. Терещук Г. А. Цивільне право: конспект лекцій. Луцьк: ЛНТУ, 2017. 267 с. URL: http://civilne_pravo7861830>>data>>us...861830.pdf
4. Кухарев О. Є. Спадкове право України : навч-практ. посіб./ О. Є. Кухарев. Київ: Правова Єдність: Алерта, 2013. 328 с.
5. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Спадкове право. Академічний курс: підруч./З. В. Ромовська. 2-ге вид., допов. Київ : Дакор, 2013. 304 с.

Додаткова література:

1. Кернична С. А. Правове регулювання спадкування та заповітів в європейському законодавстві . Держава і право. Юридичні і політичні науки. Київ. 2011. Вип. 47. С. 378-382.
2. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві. Право України. 2013. № 7. С. 154-182.
3. Курдельчук Д. Момент Т. Міжнародне спілкування – це складно і просто. Мала енциклопедія нотаріуса. 2011. № 4. С. 164-168.
4. Гончарова А. В. Цивільно-правові аномалії в спадковому праві України. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 6-1. Том 1. С. 197-200.
5. Кобзар В. В. Актуальні питання правового регулювання спадкування за заповітом. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Вип. 32. Том 2. С. 45-48.
6. Кухарев О.Є. Актуальні питання вирішення судами спорів про усунення від права на спадкування. Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2017. № 5. С.9-

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України
<http://www.iportal.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України
<http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Судової влади України <https://court.gov.ua/>
4. Інформаційне агентство ЛІГАБІЗНЕСІНФОРМ <http://www.lbi.ua>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень
<http://www.reyestr.court.gov.ua>